

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa Ł. S. i H. S. przeciwko Wojewódzkiemu (...) w Ł. oraz (...) Spółce Akcyjnej V. (...) o zapłatę oddalił powództwo i nie obciążył powodów kosztami postępowania.

Apelację od powyższego wyroku złożyła strona powodowa zaskarżając przedmiotowy wyrok w całości. Skarżący zarzucili zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów:

- 1) 378 par. 1 kpc. w związku z art. 368 kpc. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy polegające na tym, iż sąd I instancji dokonując oceny odpowiedzialności strony pozwanej wywodził ją z ewentualnego zakażenia zmarłej bakterią K. P., podczas gdy strona powodowa po modyfikacji podstawy faktycznej powództwa zgon tej wiązała z zakażeniem gronkowcami naskórkowymi metyllicynoopornymi;
- 2) 417 kc. przez przyjęcie braku winy pracowników poprzednika prawnego pozwanego szpitala oraz związku przyczynowego pomiędzy pobytem zmarłej w placówce a powstałą szkodą, jak również nieuwzględnienie okoliczności, iż brak odpowiedzialności po stronie pozwanego za jedną z przyczyn zgonu nie zwalnia z odpowiedzialności za przyczynę zgonu, za którą szpital ponosi odpowiedzialność;
- 3) art. 6 kc. poprzez przyjęcie niewykazania związku przyczynowego pomiędzy zakażeniem gronkowcem a zgonem córki powodów;
- 4) art. 233 kpc. przez dokonanie dowolnej oceny dowodów i przyjęcie, iż nie miało miejsce naruszenie reżimów sanitarnych, jak również przyjęcie, że nie zachodzi wysoki stopień prawdopodobieństwa wskazujący na istnienie związku przyczynowego pomiędzy naruszeniem powyższych reżimów a zakażeniem córki powodów oraz przyjęcie, iż zakażenie to miało charakter infekcji wewnątrzmacicznej;
- 5) art. 231 kpc. przez pominięcie domniemań wskazujących na wystąpienie zakażenia szpitalnego;
- 6) art. 217 kpc. przez brak przeprowadzenia dowodów wskazujących, iż stan sanitarny był zły;
- 7) art. 233 par. 1 kpc. w związku z art. 278 par. 1 kpc. przez błędną ocenę opinii biegłych i pominięcie okoliczności, iż zakażenie gronkowcem zmniejszyło szansę na przeżycie powódki;
- 8) art. 328 par. 2 kpc. poprzez sporządzenie uzasadnienia nie spełniającego wymogów wskazanych w powołanym przepisie.

Strona powodowa wniosła o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości. W uzasadnieniu wywiedzonego środka odwoławczego skarżący wskazali, że domagali się oni zadośćuczynienia za śmierć córki spowodowaną zakażeniem gronkowcem naskórkowym, nie zaś – do czego odnosił się sąd pierwszej instancji – bakterią K. P.. Skarżący podnieśli nadto, iż fakt, że jedną z przyczyn zgonu dziecka było wcześniactwo i związany z nim niedorozwój, nie może zwalniać pozwanego od odpowiedzialności za śmiertelne w skutkach zakażenie spowodowane zaniedbaniami personelu pozwanego szpitala, wskazali nadto, iż o fakcie wystąpienia takich zaniedbań świadczą wnioskowane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym dowody w postaci decyzji Państwowego Inspektora Sanitarnego, opinii (...) Instytutu (...), jak również opinie zarówno pisemne jak i ustne składane w toku prowadzonego w przedmiocie powyższych zaniedbań postępowania karnego. Skarżący podnieśli nadto, iż stwierdzone powyższymi dowodami fakty zaniedbań reżimów sanitarnych znalazły pełne potwierdzenie w wydanej w postępowaniu cywilnym opinii biegłego sądowego do spraw chorób zakaźnych dr. J. K.. Skarżący wskazali również, iż wedle stanowiącej podstawę dokonywanych w sprawie ustaleń faktycznych opinii biegłego dr. K. teza o możliwości wystąpienia u córki powodów zakażenia wewnątrzmacicznego nie znajduje oparcia w okolicznościach sprawy, co oznacza,

iż stwierdzone u córki powodów zakażenie gronkowcem naskórkowym wiązać należy z zaniedbaniem reżimów sanitarnych świadczących o istnieniu tak zwanej winy organizacyjnej placówki leczniczej, wskazali nadto, iż wedle ugruntowanego orzecznictwa nie można od poszkodowanego oczekiwać, iż ten w sposób ścisły wykaże drogę zakażenia. We wniesionej apelacji powodowie podnieśli nadto, iż fakt wystąpienia niezależnej od szpitala przyczyny zgonu w postaci wcześniactwa nie zwalnia jednocześnie od odpowiedzialności za zgon spowodowany infekcją wywołaną naruszeniem reżimów sanitarnych, wskazali bowiem, iż z obu wydanych w sprawie opinii biegłych lekarzy wynika, że zawinione przez szpital zakażenie zmniejszyło szanse córki powodów na przeżycie, zakażenie to bowiem stanowić mogło samodzielną i niezależną przyczynę zgonu także dziecka całkowicie zdrowego o odporności nieodbiegającej od normy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, jako zasadna zasługiwała na uwzględnienie.

Dokonując kontroli merytorycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia niezbędnym okazało się ustalenie, czy Sąd I Instancji miał podstawy do uznania, iż strona powodowa nie wykazała istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy zaniedbaniem personelu szpitala, a zaistniałą szkodą, w szczególności zaś, że nie udowodniła, aby personel szpitala dopuścił się zaniedbań, uchybień, wykroczeń przeciwko standardom związanym z profilaktyką, które pozostawałyby w adekwatnym związku przyczynowym z zakażeniem dziecka powodów. W tym zakresie Sąd Odwoławczy stanął przed zadaniem określenia, czy ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I Instancji mieściła się w granicach swobodnej oceny określonej w dyspozycji art. 233 k.p.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego ocena materiału dowodowego przeprowadzona przez Sąd Rejonowy, prowadząca w konsekwencji do poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, nie może zasługiwać na akceptację z uwagi na reguły dotyczące swobodnej oceny dowodów, które zostały określone w art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Tak przeprowadzona ocena dowodów spełnia standardy art. 233 § 1 k.p.c. i nie może być kwestionowana.

Odnosząc powyższe do rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego, należy uznać, iż podstawą oddalenia wytoczonego przez Ł. S. i H. S. powództwa było uznanie, iż zgon powódki nie pozostawał w związku przyczynowym z naruszeniem reżimów sanitarnych. Powyższa konstatacja została oparta na poczynieniu ustaleń faktycznych i ocenie zgromadzonego materiału dowodowego w sposób, który nie odpowiada standardom określonym w dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c.

Zastrzeżenia ze strony Sądu Okręgowego budzi ocena materiału dowodowego w postaci opinii biegłego sądowego do spraw chorób zakaźnych dr. J. K.. Z opinii tej pisemnej jak u ustnej wyraźnie wynika, iż:

- w roku 2002, a zatem w okresie hospitalizacji córki powodów, w pozwanym szpitalu nie były przestrzegane w wystarczającym stopniu wymogi higieniczno – sanitarne, jak również nie był realizowany obowiązek ochrony przed zakażeniem szpitalnym;
- córka powodów w trakcie pierwszych dni pobytu na oddziale intensywnej terapii powyższego szpitala, a zatem w warunkach, w których jedyną drogą zakażenia stanowił kontakt z personelem szpitala i jego sprzętem, uległa zakażeniu gronkowcami naskórkowymi metylcynoopornymi i rozwinęła objawy posocznicy gronkowcowej, co kwalifikować należy jako zakażenie szpitalne mające wpływ na los dziecka, zmniejszyło ono bowiem jego szanse na przeżycie;
- stwierdzona u córki powodów posocznica stanowi infekcję tak groźną, iż zdolna jest zabić nawet człowieka o prawidłowej odporności;

- wystąpienie infekcji wewnątrzmacicznej uznać należy za wątpliwe, bowiem u powódki nie stwierdzono zakażenia wód płodowych, a ponadto poród odbywał się drogą cesarskiego cięcia, co oznacza, iż epidemiologicznie był on i tak bezpieczniejszy od porodu drogami natury.

Uzupełnienia wywodów zawartych w opinii biegłego sądowego do spraw chorób zakaźnych dostarcza opinia wydana w sprawie przez biegłego neonatologa, z której także wynika, iż zdiagnozowane u córki powodów małowodzie nerek świadczy o wystąpieniu infekcji wirusowej jak również, że córka powodów miała kontakt ze sprzętem szpitalnym w postaci rurki intubacyjnej, z której uzyskano dodatni wynik posiewu gronkowca naskórnego. Ten sam biegła wskazała jednocześnie, iż w sytuacji obniżonej odporności córki powodów każde zetknięcie się przez nią z florą wirusową doprowadzić mogło do rozwoju stwierdzonej w sprawie niewydolności oddechowo krążeniowej.

W ocenie Sądu Okręgowego, wyrażone natomiast w opinii biegłej neonatolog stanowisko, iż wedle jej rozeznania stwierdzony w drogach oddechowych córki powodów gronkowiec naskórkowy nie jest uznawany za czynnik wywołujący posocznicę, nie może w świetle kategoriycznych w tym zakresie wniosków opinii biegłego do spraw chorób zakaźnych uznane zostać za miarodajne, stwierdzić należy bowiem, iż nie będąc biegłą do spraw chorób zakaźnych biegła neonatolog formułując powyższe stanowisko wykroczyła poza granice swojej specjalności.

W zaistniałej sytuacji, w świetle poczynionych wyżej ustaleń, nie mogło ostać się stanowisko, wedle którego potencjalnie śmiertelna w skutkach infekcja, która rozwinęła się u córki powodów, nie pozostaje w związku przyczynowym z naruszeniem przez pozwaną szpital reżimów sanitarnych.

Mając na uwadze powyższe, w świetle art. 361 kc., którego naruszenie wskazano w apelacji strony powodowej, przyjąć należało, iż strona powodowa wbrew stanowisku prezentowanemu przez Sąd Rejonowy wykazała w toku postępowania istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy naruszeniem reżimów sanitarnych w pozwanym szpitalu a śmiertelnym w skutkach zakażeniem córki powodów. Zdaniem Sądu Okręgowego w Łodzi, za okoliczność uchylającą odpowiedzialność pozwanego za zgon powódki w sprawie niniejszej nie może uznany zostać podnoszony przez obu biegłych fakt, iż czynnikiem, który w sposób decydujący odbił się na śmiertelnym wyniku hospitalizacji, były zaburzenia powodowane wcześniactwem córki powodów, jak podnosi się bowiem w literaturze prawniczej, okoliczność, że skutek w postaci śmierci (całkowitej utraty zdolności do pracy) wystąpiłby również bez wypadku (w analizowanym przypadku bez zakażenia) nie zwalnia od odpowiedzialności za skutki wypadku (w analizowanej sprawie zakażenia), bowiem należy brać pod uwagę związek przyczynowy faktycznie istniejący, a nie tylko hipotetyczny; tak więc drugie ze zdarzeń nie niweczy obciążenia skutkami szkody wyrządzonej pierwszym zdarzeniem (A. Ohanowicz, *Zobowiązania...*, s. 92; T. Wiśniewski (w:) *Komentarz...*, s. 60 i n.). O tym, iż stanowisko powyższe spotkało się z aprobatą orzecznictwa, świadczy zapadły w sprawie V CSK 272/09 wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010r., w którym za niedopuszczalne uznano powołanie się przez osobę, której bezprawne działanie lub zaniechanie doprowadziło do uszczerbku majątkowego na to, iż dana szkoda nastąpiłaby także wskutek innego zdarzenia, stanowiącego tzw. przyczynę rezerwową.

Z prezentowanym wyżej stanowiskiem w pełni koresponduje pogląd wyrażony w przywołanym w apelacji uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 marca 2011r. w sprawie I ACa 917/10, wedle którego

„Zdarza się, że szkoda jest adekwatnym skutkiem dwu lub więcej przyczyn, z których każdą należy przypisać innej osobie. Każda z nich, choćby nawet nie była bezpośrednią przyczyną szkody, uzasadnia obowiązek jej wyrównania, jeżeli szkoda była normalnym następstwem łańcucha zdarzeń, którego ogniwem jest czyn przypisany sprawcy.(...)”

W przypadku braku możliwości rozdzielenia kilku możliwych współprzyczyn szkody wystarczające jest ustalenie z dużym stopniem prawdopodobieństwa istnienia wpływu każdej z nich na powstanie szkody (wyrok SN z 23.10.2002 II CKN 1185/00, wyrok SN z 20.03.2009 LEX 610213).”

Jak tymczasem wynika z opinii biegłego K., ujawnione u córki powodów zakażenie szpitalne i związana z nim posocznica stanowiły obok wcześniactwa okoliczność, które same w sobie z dużym stopniem prawdopodobieństwa wywołać mogła zgon P. S. i to niezależnie od wad wywołanych wcześniactwem. W zaistniałej sytuacji powstały przeto przesłanki obciążenia pozwanego szpitala odpowiedzialnością przewidzianą przepisem art. 417 kc. w jego brzmieniu obowiązującym w dacie powstania szkody. Za chybione uznać należało jednocześnie zaprezentowane w uzasadnieniu skarżonego wyroku stanowisko, jakoby do obciążenia pozwanego szpitala odpowiedzialnością odszkodowawczą konieczne miało być wykazanie zawinonego zachowania personelu szpitala, wyrok bowiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001r. w sprawie SK 18/00 uzależnił odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa od samej niezgodności z prawem wyrządzającego szkodę zachowania się funkcjonariusza przy wykonywaniu powierzonej mu czynności bez jednoczesnej konieczności wykazywania jakiegokolwiek zawinienia po stronie tego funkcjonariusza. Jak jednocześnie wskazano w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2003r. w sprawie III CK 34/02, zapadłym zatem na gruncie brzmienia przepisu art. 417kc. obowiązującego w dacie wyrządzenia szkody powstałej w niniejszej sprawie, o bezprawności zachowania funkcjonariusza państwowego świadczy jego sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który należy rozumieć nie tylko obowiązujące ustawodawstwo, ale także obowiązujące w społeczeństwie zasady współżycia społecznego. Wśród tych zasad mieści się przeprowadzanie zabiegów medycznych zgodnie ze sztuką lekarską i najwyższą starannością, wymaganą od profesjonalisty.

Poczynione w sprawie ustalenia faktyczne wskazują, iż mające miejsce zakażenie powódki przypisać należy właśnie brakowi takiej staranności, co samo w sobie stanowi wystarczającą przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417 kc.

Biorąc pod uwagę całokształt poczynionych rozważań, Sąd Okręgowy w oparciu o treść art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził na rzecz powodów dochodzone przez nich zadośćuczynienia.

Orzekając o wysokości należnych powodom zadośćuczynień mieć należało na względzie, iż rozmiar doznanej przez powodów krzywdy nie był przez stronę pozwaną kwestionowany. Uwzględnić należało poczynione przed Sądem pierwszej instancji ustalenia, wedle których powodowie bardzo przeżyli psychicznie śmierć dziecka, czego wyrazem było między innymi przyjmowanie leków uspakajających. W związku z tragicznym wynikiem hospitalizacji córki powodowie nie zdecydowali się już więcej na posiadanie kolejnego dziecka mimo tego, iż wiązali z nim nadzieje w związku z możliwością łatwiejszego uzyskania pomocy od dzieci w podeszłym wieku. Mając na względzie powyższe okoliczność przyjąć trzeba, iż doznany przez powodów wstrząs psychiczny i cierpienia moralne zasadnym czynią przyznanie każdemu z nich zadośćuczynień wynoszących po 30 000zł. Wobec tego jednak, iż strona powodowa poprzestała na złożeniu samego tylko dowodu nadania pisma zawierającego wezwanie przedprocesowe do zapłaty zadośćuczynienia, wbrew ciężącemu na niej z mocy art. 6 kc. ciężarowi dowodowemu nie przedstawiła natomiast dowodu jego doręczenia stronie pozwanej, dlatego też uznać należało, iż pozwana placówka służby zdrowia znalazła się w opóźnieniu z zapłatą dochodzonych kwot od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu, to zaś skutkowało koniecznością zasądzenia należnych w oparciu o przepis art. 481 par. 1 kc. odsetek za okres od dnia 26 sierpnia 2009r. i jednoczesnego oddalenia powództwa odsetkowego za okres wcześniejszy oraz oddalenia w powyższym zakresie wniesionej przez stronę powodową apelacji.

Orzekając o żądaniu pozwu Sąd Okręgowy podzielił tym samym w całej rozciągłości stanowisko Sądu Rejonowego odnośnie nieskuteczności podniesionego przez pozwanego szpitala zarzutu przedawnienia. Na odmienną ocenę zasługiwał natomiast zarzut przedawnienia podniesiony przez dopozwanego w sprawie ubezpieczyciela szpitala.

Stosownie do brzmienia przepisu art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 80, poz. 538), do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a zatem przed dniem 10 sierpnia 2007r., stosuje się przepisy art. 442¹ Kodeksu cywilnego o ile roszczenia te w dacie wejścia powyższej ustawy nie były już przedawnione. Mając na uwadze datę zakażenia i śmierci córki powodów, także powstałe po ich stronie roszczenie odszkodowawcze zakwalifikować należy jako powstałe przed

wejściem w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007r. Okoliczność powyższa przed zastosowaniem w sprawie przepisu art. 442¹ kc. nakazuje dokonać oceny skuteczności podniesionego w sprawie zarzutu przedawnienia w pierwszej kolejności przez pryzmat obowiązującego do dnia 16 lutego 2007r. przepisu art. 442 kc. Przepis powyższy stanowił, iż roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. Opierając się na zeznaniach powodów należy przyjąć, iż wiedzę o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia podjęli w roku 2006r., kiedy to powódkę wezwano do prokuratury celem jej przesłuchania w charakterze świadka. O tym, iż przyczyną zgonu córki było zakażenie szpitalne powódka definitywnie dowiedziała się zaś odczytane także w roku 2006 aktu oskarżenia wniesionego przeciwko ówczesnemu dyrektorowi szpitala im. M. (zeznania powódki k. 250). Jak wynika przeto z powyższego, przed wniesieniem pozwu przeciwko szpitalowi nie upłynął zakreślony art. 442 kc. zdanie pierwsze termin, skoro bowiem od 2006r. powodom wiadomym było o tym, że śmierć córki spowodowana została zaniedbaniami w służbie zdrowia, to tym samym przyjąć należy, iż termin trzyletni nie zakończył swojego biegu przed wniesieniem skierowanego przeciwko szpitalowi pozwu. Okoliczności powyższe nakazują przyjąć, iż do powstałych w związku z zakażeniem powoda roszczeń odszkodowawczych stosować należy przepis art. 442¹ kc. Konsekwencją jest brak przedawnienia w odniesieniu do pozwanego szpitala.

Co się tyczy ubezpieczyciela szpitala, to wniosek o jego dopozwanie pochodzi z dnia 9 grudnia 2010r., a zatem złożony został z rocznym przekroczeniem terminu określonego przepisem art. 442¹ par. 1 kc. zdanie pierwsze. Z uwagi na powyższe, roszczenie skierowane przeciwko ubezpieczycielowi podlegało oddaleniu jako przedawnione, to zaś skutkowało koniecznością oddalenia wniesionej w tej części apelacji.

Sąd orzekł o kosztach procesu za obie instancje na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. i włożył na pozwanego szpitala obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu, uznając, że powodowie ulegając jedynie co do części żądanych odsetek utrzymali się ze swoim roszczeniem w jego przeważającej części. Wobec powyższego Sąd zasądził od pozwanego szpitala na rzecz powodów kwoty po 1 500zł. tytułem poniesionych przez nich opłat od pozwu, jak również koszty wynagrodzenia pełnomocnika w kwotach po 2.400 zł, Na rzecz powoda H. S. zasądzeniu podlegała została dodatkowo kwota 500zł. tytułem poniesionych przez niego kosztów opinii biegłych, na rzecz powódki zaś z tego samego tytułu kwota 1 418,29zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 100 zdanie 2 kpc. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Tym samym Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego Wojewódzkiego (...) w Ł. kwoty po 2 700zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, na które złożyły się: opłaty od apelacji w kwotach po 1 500zł. oraz kwoty po 1 200zł. złotych tytułem zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym – § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).